herpy

SKINKER

Tiliqua rugosa

En langsom, tungt pansret australsk skink som ligner en grankongle med en kort, bred hale. *Tiliqua rugosa* har en koboltblå tunge som den viser fram ved trussel, lever mest av planter og danner par som holder sammen år etter år. Den krever solplass, UVB og tørre forhold.

Familie: Scincidae Engelsk: Bobtail Tidligere navn: *Trachydosaurus rugosus* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**30-45 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**600-900 g**
Levealder	**10-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Halvørken og savanne**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**120 × 60 × 45 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**15-29 °C**
Varmeplass	**35-40 °C**
Temperatur, natt	**10-20 °C**
Luftfuktighet	**20-40 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, frukt, planter og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kullstørrelse	**1-4 unger**
Kull per år	**1**
Drektighet	**140-170 dager**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tiliqua rugosa er en kraftig, langsom skink med en lav, bred kropp og korte ben. Skjellene er store, ru og harde, særlig på ryggen, slik at dyret ligner en grankongle, og artsnavnet *rugosa* betyr nettopp ru. Hodet er stort og trekantet, og kjevene er sterke. Tungen er koboltblå og står i kontrast til den lyserøde munnen. Den vises fram sammen med en kraftig fresing når dyret føler seg truet. Tungen brukes også flittig som sanseorgan sammen med Jacobsons organ.

Halen er kort, bred og avrundet og ligner hodet, noe som kan forvirre et rovdyr. Den rommer også et fettlager som dyret tærer på i magre tider og under vinterdvalen. I motsetning til mange andre skinker kan *T. rugosa* ikke kaste halen. Voksne dyr er 30-45 cm lange og veier 600-900 g. Hannenes hale er kanskje litt slankere og lengre, men det er ikke et sikkert kjennetegn.

Det finnes fire underarter. *T. r. aspera* fra det østlige Australia har den korteste og bredeste halen og er ofte ensfarget brun. *T. r. rugosa* fra det vestlige Australia er rødbrun med gule flekker eller hvite bånd. *T. r. konowi* fra Rottnest Island er liten og mørk med fine hvite prikker, og *T. r. palarra* lever ved Shark Bay. Farge og tegning varierer mye, så underartene er ikke alltid lette å kjenne fra hverandre. Dyrene er rolige og venner seg til forsiktig håndtering, men et bitt fra de sterke kjevene gjør vondt.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Utbredelse og leveområde

Tiliqua rugosa lever i de tørrere delene av det sørlige Australia: det sørlige Western Australia, det sørlige South Australia, Victoria, det indre New South Wales og det sørlige og sentrale Queensland. Arten finnes ikke på kysten og i fjellene i det østlige og sørøstlige Australia og ikke i det nordlige Australia.

Tre av de fire underartene lever bare i Western Australia: *T. r. rugosa*, *T. r. palarra* ved Shark Bay og *T. r. konowi* på Rottnest Island. *T. r. aspera* er den østlige formen med typelokalitet ved Adelaide. Arten er vanlig og sees ofte på veiene, der mange blir kjørt over.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i tørre til halvtørre områder: kratt, eukalyptusskog, gressdekte ørkenområder, spinifex og kystnær hei. Den soler seg på åpne flekker og søker ly under lav vegetasjon, trestammer og løv eller i huler. Dyret er dagaktivt: det varmer seg opp i solen om morgenen, spiser og soler seg videre og søker skjul når temperaturen faller mot kvelden.

Klimaet har varme, tørre somre og høster og kjølige, våtere vintre og vårer. Føden er rikest etter vinterregnet og knapp om sommeren, og det er her fettlageret i halen kommer til nytte. Om vinteren går dyrene i vinterdvale. Hjemmeområdet er noen få hektar stort og brukes i mange år, og naboer som er i slekt, deler både område og skjul uten å slåss.

Stell

TERRARIET

Arten klatrer ikke, så gulvarealet er det viktigste. Et par må ha minst 120 × 60 × 45 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre. Mindre terrarier på 90-100 × 50-60 cm er bare nok til ett dyr. Terrariet må være ventilert oppe og ha et lokk, slik at det er rømningssikkert.

Bunnen skal være tørr, for eksempel en blanding av sand og grus eller tørt løv. Unngå avispapir. Et fuktig underlag over lengre tid gir soppinfeksjoner på buk og føtter. Sett inn et lavt, flatt skjul med plass til to dyr og krumme stykker bark eller tre, og legg ut tørt løv eller gress. Luften må kunne bevege seg, men uten trekk.

Om sommeren kan dyrene holdes utendørs i en inngjerding som er sikret mot graving og har minst 8 timers sol om dagen, men også skygge og et tørt, overdekket ly. I Danmark er det bare mulig i den varme delen av året.

TEMPERATUR

Terrariet må ha en tydelig gradient. Den varme enden skal være 27-29 °C, og under en spotlampe skal solplassen nå 35-40 °C i flere timer om dagen. Oppgavene for den kjølige enden varierer fra omtrent 15 °C til 21 °C. Om natten slås lampen av, og temperaturen kan gjerne falle gradvis. Oppgavene varierer fra 10 °C til 18-24 °C; vanlig romtemperatur er fint.

Bruk termostat på varmepæren, og mål med digitale termometre i begge ender og med et infrarødt termometer på solplassen. I naturen går arten i vinterdvale, og en kjøligere periode med kortere dager om vinteren svarer til dens rytme, men temperatur og varighet for en vinterdvale i terrariet er ikke kjent.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten kommer fra tørre områder og må ha en luftfuktighet på 20-40 %. Hold bunnen tørr, og ikke la vann stå.

Tilby friskt vann i en svært lav skål som ikke kan velte, og som dyret lett kan komme opp av. Tøm og vask skålen jevnlig. Vann kan også gis en gang i uken i et separat terrarium, slik at bunnen ikke blir våt; tørk deretter buk og føtter. Dyret skifter hud 4-5 ganger i året, ofte i ett stykke, inkludert brillen over øyet.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og må ha et UVB-rør på 8-12 timer om dagen. Røret må måles jevnlig eller skiftes minst hvert halve år, fordi UVB-strålingen avtar. Ferguson-sone 3 er et anslag for en art som soler seg i åpent terreng. Kombinér med en spotlampe som gir solplassen varme.

La lyset følge årstidens daglengde, og slå av om natten. Det må ikke være glass eller plast mellom røret og dyret, og dyret må kunne søke skygge og skjul.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Tiliqua rugosa er altetende med vekt på planter. Voksne dyr skal ha 70-80 % plantekost og bare 20-30 % animalsk føde. Gi en bred blanding av grønt, bløte og harde frukter, blomster som hibiskus og prestekrager, større insekter og snegler, som dyret knuser med kjevene. Små biter rått kjøtt aksepteres, mens musunger bare er en sjelden godbit. Isbergsalat har liten næringsverdi.

Pudre maten med et kalk- og vitamintilskudd. Oppgavene for fôringshyppighet varierer fra hver dag til en gang i uken for voksne; 2 ganger i uken er et godt utgangspunkt. Unge dyr fôres hver 3.-4. dag. Følg dyrets vekt og kroppsform, og skjær ned hvis det blir fett. Snegler fra naturen må komme fra steder uten sneglegift.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er rolig og venner seg til forsiktig håndtering. Nye dyr kan være sky, og noen går tilbake til fresing og gaping etter få dager uten kontakt. Hold aldri dyret på ryggen, og gi alltid føttene noe å stå på. Bitt gjør vondt og kan gi blødende sår, så bruk hansker hvis du er i tvil.

I naturen er dyrene stedbundne og danner par som finner sammen igjen år etter år. Hold derfor et par eller ett enkelt dyr. To hanner kan holdes sammen, men må overvåkes nøye, fordi de kan slåss, og fremmede hanner angripes. Dyret er tregt og hviler mye, særlig om vinteren.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene er vanskelige å skille. Hannenes hale kan være litt slankere og lengre, men det er ikke et sikkert kjennetegn. Den sikreste metoden er røntgen med kontrastvæske i hemipenislommene hos veterinæren. Å presse ut hemipenes kan skade dyret og bør overlates til veterinæren. Alder og vekt ved kjønnsmodning er ikke kjent.

PARRING

I naturen finner parene sammen i september og oktober, og selve paringen skjer sent i oktober eller i november, den sørlige våren. Hannen følger hunnen tett i et par uker før paringen. Arten er monogam, og de samme dyrene parer seg ofte år etter år. Har paret overvintret sammen, er det ingen problemer. Har dyrene vært skilt under vinterdvalen, settes hunnen inn til hannen etterpå, ikke omvendt. Et par gir ikke alltid unger.

EGGLEGGING OG KULL

Arten føder levende unger. Hunnen har en velutviklet morkake som gir fostrene næring. Drektigheten varer omtrent fem måneder, og ungene fødes sent på sommeren eller tidlig på høsten, i naturen i mars-april. Kullet er som regel på to unger, noen ganger én, sjeldnere tre eller fire. Kullet veier over en fjerdedel av hunnens vekt, så hun må ha rikelig med føde og kalk gjennom hele drektigheten.

INKUBASJON

Det er ingen egg å ruge ut. Drektigheten varer omtrent fem måneder, tilsvarende tallet i boksen. Hunnen må ha solplass, UVB og et variert fôr, og terrariet må holdes tørt og rolig. Ungene spiser fosterhinnene og klarer seg selv fra fødselen, men i naturen blir de i nærheten av foreldrene i flere måneder.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er store ved fødselen: de veier 60-140 g og er omtrent halvparten så lange som hunnen. De kan bo i et terrarium som de voksnes med tørr bunn, solplass og UVB. Gi hakkede grønnsaker og blader, finhakket frukt og små insekter, pudret med kalk og vitaminer, hver 3.-4. dag. Veie dem jevnlig. Den store fødselsstørrelsen gir ungene tid til å legge på seg fett før den første vinteren.

Helse og vanlige feil

Tiliqua rugosa er hardfør når den får sol, UVB og tørre forhold. De typiske problemene er:

- Soppinfeksjon på buk og føtter ved for fuktig underlag.
- Bobtail-influensa, en smittsom luftveissykdom som skyldes et virus (Shingleback nidovirus 1) og er påvist hos dyr i Western Australia. Tegnene er rennende øyne og nese, slim i munnen, nysing, sløvhet og vekttap. Noen dyr bærer smitten uten symptomer. Det finnes ingen spesifikk behandling, men støttebehandling hos veterinæren redder de fleste, og en PCR-test kan påvise viruset.
- Flått og midd.
- Overvekt ved for mye fôr og for lite bevegelse.
- Mangel på kalk og D3 ved for lite UVB og ensidig kost.

Sett nye dyr i karantene i minst en måned før de kommer sammen med andre. Dyrene skjuler sykdom godt, så kontakt en veterinær med erfaring med krypdyr ved endret appetitt, vekttap eller utflod.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.